Ч. 43 (13.588). Львів, неділя 18. лютого 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Хто ще залишився у дрогобицькій вязниці?

Дня 12. лютого п. р. з дрогобицької вязниці перевезено до інших вязниць таких українських політичних вязнів: 1) д-ра Вассіяна Юліяна, 2) Максиміва Онуфрія, 3) Семкова Павла, 4) Сидора Федора, 5) Турковського Василя, 6) Лозинського Филимона, 7) Давьківського Івана, 8) Покідка Ілярія, 9) Яцишина Михайла, 10) Тимчука Гната.

Залишилися ще у Дрогобичі: д-р Бабій Олесь, Качмар Василь, Лоцуняк Петро і Петрів Евген.

Кінець австрійської револьти.

ПАЦИФІКАЦІЯ ПЕРЕВЕДЕНА.

Як повідомляє урядова Телеграфічна Агенція, акція очищування віденських передмість з повстанців скінчилася. Опір соціялістичних боєвиків всюди зломано. На заклик канцлера Дольфуса шуцбундівці в четвер зголошувалися масово в комісаріятах поліції і складали зброю та муніцію. Вполудне зявився в ратуші парляментар шуцбундівців з гори Ляерберг і заявив, що формації Шуцбунду піддаються й опорожнюють стрілецькі рови.

Тимчасом у Відні настав загальний спокій. Вуличний рух дуже оживлений. Всі міські і приватні підприємства пущено в рух. Першу дільницю міста стереже поліція, що легітимує прохожих.

Також акція Гаймвери в Стирії скінчилася. Кн. Штаремберг вернувся вже до Відня. В Тиролі панує спокій. Арештовано коло 50 соціялістичних провідників. Майно розвязаних професійних союзів сконфісковано. Окремий розпорядок управильнить маєткові справи.

У ВІДНІ СПОКІЙ.

ВІДЕНЬ, 16. І. ПАТ. Вчора вечором і сьогодні рано панував у Відні спокій. Від нині зачинають курсувати трамваї. Від завтра будуть відкриті театри і кіна. Вчора Гаймвера обсадила центральний будинок пожежної сторожі і Каси Хорих. Вчора арештовано 2.000 соціялістів. Умерла жінка соціялістичного посла Севера, раненого в часі боїв. Зачувати, що пос. Север скінчив самогубством.

На основі інформацій урядових кол соціялісти приготовляли революцію на 13. п. м. Однак революція вибухла раніше, бо влада довідалася про їхній плян і розпочала протиакцію. Вчора вечором урядові війська обсадили осідок соціялістів, будинок т-ва почтовців.

ДОЙТШ І БАВЕР У БРАТИСЛАВІ.

ВІДЕНЬ, 16. II. ПАТ. „Н. Вінер Таґблят" повідомляє, що головний командант Шуцбунду Дойтш прибув до Братислави самоходом просто з Фльорідсдорфу, одержавши документ подорожі від французького посольства у Відні. До Братислави прибув теж Бавер, провідник соц.-демократичної партії, який заявив, що в часі, коли віденські часописи повідомляли, що він і Дойтш находяться в Празі, вони на ділі були у Фльорідсдорфі і брали участь у боях проти урядового війська.

Гітлерівці обвинувачують Дольфуса.

БЕРЛІН, 16. II. ПАТ. У промові, виголошеній до німецького радія, інспектор націонал-соціялістичної партії на Австрію Габіхт, обвинувачував уряд Дольфуса у злочині на **німецькім народі**, бо позбавлений всякого почуття відповідальности і даючи послух кількох авантюрникам, **потоптав право і конституцію**, створюючи основу до теперішніх подій. То неправда, говорив Габіхт, що сьогоднішні бої йдуть за відродження Австрії. Члени Гаймвери впали жертвою тих, що **оплатили їм провідників.** Габіхт підносить страшне обвинувачення проти Гаймвери, мовлячи, що вона боролася у своїх одностроях **за гроші агентів чужих держав.** Якби навіть урядові Дольфуса вдалося перемогти, то ніколи він не дістане вибачення **за страшну масакру.** До фронту його смертних ворогів прилучилися тепер крім націонал-соціялістів також марксисти. Між тими двома млинськими каміннями уряд **буде розтертий,** якби хотів продовжувати боротьбу. Управа нац.-соціялістичної партії заборонила під карою негайного викинення з партії своїм членам давати послух Дольфусові, щоби обєднаними силами протиставитися Шуцбундові. Нац.-соціялістична партія зберегла цілковиту вірність супроти теперішніх подій.

——o——

Жертви французьких заворушень.

ПАРИЖ, 15. 2. ПАТ. На основі урядових обчислень біланс втрат у днях великих демонстрацій і заворушень 6, 7, 9. і 12. ц. м. є такий: убитих 25 осіб, тяжко ранених 400, легко ранених 2.000. Найбільше жертв упало в днях 6. і 7. ц. м. Сьогодні відбувся похорони двох дальших жертв заворушень.

——o——

Wyciąg z protokulu wspólnego Posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. M. Młynarski i Dr. Locker, jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 32 czasopisma Diło z daty Lwów, dnia 5/2 1934 do Sygn. VI. I. Pr. 75/34 na posiedzeniu niejawnem w dniu 9 lutego 1934 po wysluchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 5/2 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma Diło Nr. 32 z daty Lwów, dnia 6/2 1934 zawierającego w artykule p. t.: 1). „Aresztuwannia" w całości z tytułem. 2). w artykule p. t. „Zi sudowoji sali" w całości bez tytułu, znamiona występku z art. 159 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechnienia tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu ujawnić szczegóły śledztwa przed rozprawą główną. Według § § 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący W. Medyński w. r. Protokulant K. Lang w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

Wyciąg z protokulu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. M. Młynarski i dr. L. Dworzak jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 37 czasopisma p. t.: „Dilo" z daty, Lwów, dnia 11 lutego 1934. do Sygn. VI. I. Pr. 88/34. na posiedzeniu niejawnem w dniu 14 lutego 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 9 lutego 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t.: „Dilo" Nr. 36. z daty Lwów, dnia 11 lutego 1934. zawierającego: 1) w artykule p. t.: „Wczytelka." w całości z tytułem, znamiona występku z art. 170 k. k. i 127 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z dnia 17 grudnia 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu rozszerzać fałszywe wiadomości o stosunkach panujących w szkolnictwie, zarzucać władzom szkolnym niezgodną z prawem działalność i w ten sposób zaniepokoić bezpieczeństwo publiczne. Według §§. 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący W. Medyński w. r. Protokulant Fritz w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

——o——

Крівавий карнавал у Відні.

(Від нашого кореспондента.)

Відень, 14. лютого 1934.

Темна, холодна зимова ніч лежала над Віднем з 12-ого на 13-ого лютого, ніч, яка попередила небувалі досі в історії наддунайської столиці крічаві події. Вилучення електричної течії, припинення трамваєвого руху, якісь непевні поголоски про генеральний страйк і про кріваві заворушення у Лінцу — це були в понеділок передполуднем перші познаки якихось надзвичайних подій у місті. Проголошення виїмкового стану, приказ зачиняти брами в год. 8. веч., щораз численніші відділи тяжкоозброєної поліції та війська на вулицях, слідом за тим чимраз частіші відгуки стрілів з рушниць і машинових крісів казали віденцям очікувати в повній тривозі налягаючої ночі. А ту глибоко-чорну карнавалову ніч, у темних, неосвітлених помешканнях, без ніяких відомостей про дійсний стан річей, у відгомоні таємної безперестанної стрілянини серед повної темряви на вулицях, перериваної тільки деколи блиском рефлектору заблуканого авта, або ще рідше малої ліхтарки спізненого мешканця, — ту ніч памятатиме населення Відня ще довгі роки! Тої ночі не тільки повторилися кріваві події 15-го липня 1927-го року у ще більшому розмірі, але й скінчилася всемогуча, наймогутніша може з усіх політичних партій повоєнної Австрії — австрійська соціяльна демократія.

Що ділялося тої ночі і напередодні, про те можна було аж мало-помалу довідуватися. Нині вже загально відомо, що на підставі давно вже приготовного пляну піднялися члени розвязаного ще перед роком соц.-демократичного „союзу охорони" (Шуцбунду) спершу в Горішній Австрії в Лінцу та Штаєрі, потім у Відні де рівночасно покинули свою працю робітники електричної стації в Сімерінгу як почин до генерального страйку, та вкінці й у Стирії у м. Брук, Еґенберґу коло Грацу, Капфенберґу і т. д. Проводові повстанців ходило головно про те, щоби випередити акцію гаймверів, розпочату якраз на днях у Тиролю для переведення фашистівської (але **не** гітлерівської) диктатури в Австрії, та особливо боротися за свою домінуючу позицію в управі столичного міста Відня. Соціял-демократи рахували при тім очевидно на чехословацьку поміч як і на те, що уряд Дольфуса заанґажував у даний момент майже всю державну екзекутиву у боротьбі проти національних соціялістів і не всилі буде боротися на два боки. Та саме в тім соціялісти перерахувались. Із заграниці ніяка поміч не прийшла, на генеральний страйк робітники не відважились, залізниця, почта, телефон і телеграф лишилися згори у руках уряду, а тільки вірні партійці, члени розвязаного Шуцбунду, почали зі своїх домівок завзяту боротьбу проти поліції. Знаменито озброєні та вишколені, а при тім з небувалою завзятістю партійних фанатиків, почали вони згори нерівну боротьбу, обса

джуючи та забарикадовуючись у всіх майже нововибудованих громадських домах і в партійних домівках. Головні бої йшли за деякі стратегічно важні пункти міста, за робітничий дім в Отакрінгу, за громадський будинок на Зандляйтен і за такийже на Сімерінгу. В хвилині писання тих рядків, боротьба ще не скінчена. Раз-у-раз чути стрілянину. Головна боротьба іде ще за величезний комплекс міських будинків, т. зв. Карль-Маркс-Гоф у Гайлігенштат (XIX. округа). Там, не вважаючи на гарматній вогонь, тримається ще горстка фанатичних „шуцбундлерів", розпоряджаючи навіть модерною панцирною вежою з кількома машиновими крісами. Але і в інших частинах міста ще не втихла стрілянина. А проте вже тепер ясно, що справа вирішена у користь уряду і на загибіль соц.-дем. партії.

Постигла її важка доля. Її розвязали, багато проводирів арештували, за іншими шукає поліція, віденський ратуш обсадили, „червоного бурмістра" Зайца вигнали й посадили на його місце державного комісаря. Таким робом втрачені останні позиції соціялістичної влади та зроблено кінець партії, найкраще зорганізованої на весь европейський соціялізм. Хто памятає перші славні виступи староавстрійської соціял-демократії, ті бурхливі, але й підбадьоруючі часи Пернерсторфера і Шумахера, хто був свідком незвичайного росту тої партії по війні, коли здобувала вона позицію за позицією в уряді, в адміністрації, у громадах, у всіх ділянках прилюдного ба й приватного життя, хто бачив на власні очі ті величаві традиційні травневі та листопадові манifестації стотисячної лави захопленого віденського робітництва, кому відома була ця зарозуміла, горда на свою всевладу червона партійна (знаменито платна!) бюрократія, хто дивувався тій залізній дисципліні, з якою маса партійних членів відносилася до своїх лідерів, той щойно може оцінювати величезні розміри упадку австромарксизму.

Кривавий карнавал у Відні перемінився у страшні похорони австрійської соціял-демократії. Побідником покищо залишається канцлер Дольфус. Але будуччина Австрії остається надалі темною, як ота страхітлива ніч і невідомо, які ще ждуть її несподіванки.

Віденець.

Як боротись за санування церковно-православних відносин?

(Відповідь о. прот. Табінському.)

Насамперед кілька слів застереження. Мої критичні уваги до статті о. Табінського цілком не є подиктовані особистою уразою, бо о. Табінський дуже легонько торкається моєї особи, так що й образитись нема чим, а друге, о. Табінський зробив мені навіть своєю статтею прислугу, бо та його стаття підкреслює правильність тієї лінії, яку я все займав і яка частинно найшла свій вираз в останній моїй буджетовій промові. Отже до оцінки статті о. Табінського підходжу маючи на увазі загально-національний інтерес.

1) Не можна опертися враженню, що стаття о. Табінського стоїть на цьому ідеольогічному ґрунті, який все займає „Українська Нива", а саме: о. Т. так само як і „Українська Нива", головне зло Православної Церкви добачує у факті, що на її чолі стоїть московська єрархія. Безперечно, московська єрархія і її політика є злом, але ніяк не головним. Бож московська єрархія наставлена в церкві польським урядом, ним піддержується і завсіди буде піддержуватись. Польська віроісповідна політика тим робом вносить до внутрішнього життя Церкви фермент постійного невдоволення і боротьби між паствою і єрархією і вже воробці про цей факт знають та ніхто з ним не спорить. З другого боку в своїй антисоборній і церк. культурній політиці польський уряд має в моск. єрархії найбільш природного союзника. Про це виразно між іншим писалось недавно в ендецькому тижневику „Myśl Narodowa" ч. 46. І тому той, хто бореться проти московської єрархії, а рівночасно не дорікає за те польському урядові, той або дуже поверховно бере справи, або свідомо старається відвернути увагу українського громадянства від урядової віроісповідної політики.

2) Але о. Табінський, атакуючи московську єрархію, не тільки не дорікає урядові, але навіть бере в оборону уряд ось хочби в справі собору. Саботування Сбоору о. Т. приписує виключно єрархії — незгідно з фактичною правдою. На ділі було так: В кінці 1929 р. Св. Синод оголосив своє рішення про скликання Собору і розписав вибори на цей Собор. Тоді саме міністер віроісповідань Червінський заборонив вибори на Собор і виставив домагання, що і речинець скликання Собору і виборчий закон до Собору і програма його праць мусять бути узгіднені церковною владою з польським урядом. Проти цього домагання тоді виступила Українська Парляментарна Репрезентація, але церковна влада вкінці кінців підчинилась домаганню уряду. З того часу справа Собору перейшла з рук єрархії до рук уряду. Забувати про це, або представляти справу так, начеб уряд реалізацію справи Собору доручив виключно самій єрархії, значить цілком перекручувати факти і так далеко посуватись по лінії оборони польського уряду, як на це не пішов навіть п. Богуславський в своїй останній промові при буджеті православної церкви.

3) Атакуючи виключно одну єрархію за зволікання в справі Собору і не бачучи інших явищ, о. Табінський одночасно сам виступає ідеольогічним союзником у цій справі московської єрархії, бож він висміває Собор, говорячи про Соборне лицедійство, і твердить з натиском, що Собор не принесе ніякої поправи у внутрішніх і зовнішніх справах Церкви. Між тим соборність т. зн. опертя церкви на світському незалежному від уряду елементі, є одиноким засобом Церкви в справі її усунення з-під опіки зовнішніх чинників. Або соборність, або опертя на римський незалежний престол, в нинішньому фактичному стані справ нема третього виходу. О. Табінський відкидає Собор, але виразно не каже, що його має заступити. Злука з Римом — цього він не говорить. Тому лишається надія на польський уряд; зрештою о. Т. так пише: „успішний вислід старань у напрямі покликання єрархії з волі Церкви (отже рідної) запевнюються передовсім заявою Президента в декреті від 30. 5. 1930 р. про можливість для Правосл. Церкви в Польщі відновити тепер свій звязок з історичним минулим". Чи це не є становище „Української Ниви"?!

4) О. Табінський вважає умовою направи церковних відносин відродження давної виборчої традиції в Церкві. Але не можна пропов ідувати ідеї виборів на церковні становища, рівночасно відкидаючи ідею соборности. Тому хто бореться за відновлення виборчої традиції, а висміює соборність, цей тільки шкодить бала- мутство.

5) О. Т. другою умовиною направи церковного життя вважає пошанування канонічного права Церкви як світською владою так і церковною єрархією. Увага слушна. А є з приводу тієї справи ш. автор зайняв таке становище, з яким погодитися не можна. А саме: о. Т. твердить, що „непошанування канонічного права у внутрішньому житті церкви (себто церковною владою) пішло без порівнання дальше ніж у зовнішньому (себто світським урядом), в котрому відчувається лише брак законодатної регляментації". Не знаю, чи о. Т. вважає пошануванням канонічного права напр. позбавлення Церкви її майна?! Чи пошануванням канонічного права є історія Собору, або роля урядових католицьких чинників, як творців канонічного права для Православної Церкви? О. Табінський цього всього не бачить, зате знову

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. ЛЮТОГО 1934.

ПОКЛІН ОРҐАНІЗАТОРОВІ СОКІЛЬСТВА.

Промова д-ра Михайла Волошина, виголошена 15. ц. м. на Руханковому Вечорі Сокола-Батька.

У цій хвилині далеко від нас, на землі Югославії, у стіп могутнього Ґріґлява, найвищого шпилю Юлійських Альп, сидить у важкій задумі над долею Українського Сокільства найкращий Сокіл ясний, справжній живий Сокіл-Батько, проф. Іван Боберський. 60 літ йому минає, а половину тих своїх найкращих літ посвятив усецілo орґанізації Сокільства.

Роковини, ювилеї та похорони — все це у нас одинокі моменти, коли щойно забираємо слово про наших визначних діячів — так писав Михайло Рудницький у фейлєтоні „Діла" про Омеляна Огоновського як фільольоґа й історика літератури. А шкода, що так воно діється. Бож будівничими історії людства і поодиноких народів не були ніколи сірі маси, що неначе морські филі стихійно перекочуються то в цей, то в той бік — спокійно та бурхливо, залежно від сили воздушної струї; — творцями історії були, є і будуть усе і всюди ґеніяльні одиниці, сильні характери та провідники з великим авторитетом. Їхній авторитет — це саме та енерґія кінетична, без якої немислимий був би вислід у виді енерґії потенціяльної, розбудованої відтак масами.

Захитати або знищити такий авторитет — рівнозначне із захитанням або знищенням самої ідеї, репрезентованої цим авторитетом. Піднести і скріпити авторитет — значить скріпити й поглибити саму ідею та наблизитись до її остаточної реалізації.

Таким авторитетом у розбудові Українського Сокільства став у нас проф. Іван Боберський

„Не хваліть мене за багато. Я робив тільки те, що було у моїй силі" — писав Іван Боберський до Старшини Сокола-Батька у Львові у відповідь на привіт. Тож не для хвальби особи Боберського, але для скріплення його авторитету як провідника Українського Сокільства, для поширення цієї ідеї, яку він так гарно репрезентує та для защіплення її серед найширших мас — Старшина Сокола-Батька рішила уладити нинішній святочний Руханковий Вечір.

Золотими буквами в історії Української Сокільської Орґанізації записане імя її основника Василя Нагірного, та щойно Іван Боберський двигнув її на найвищий щабель розвою. Самбірська Земля його нам дала, та сама, що дала нам Сагайдачного, якого гетьманська булава блистіла у розлогих степах Великої України. Іванові Боберському теж вручено булаву — видимий знак його авторитету як провідника й орґанізатора 900 передвоєнних сокільських гнізд із 40.0000 членів, 130 прапорами та 30 сокільськими оркестрами.

Скромні рямці передвього слова не дають мені спромоги обговорити у цілій повноті діяльність та осяги проф. Боберського як провідника Сокільської Орґанізації. Памятають ту діяльність добре всі ті, на яких очах він Боберський свою важку муравлину працю, а молодь, яка може ніколи його й не бачила, нехай загляне до домівки С.-Батька. Там кожний теорет. підручник, кожний предмет, кожний прилад, кожна знимка, кожний звіт, кожна книга засідань Старшини, нарад та анкет носить печать його творчого духа.

Чи треба аж вичисляти всі осяги Івана Боберського? Згадаю лиш найважніші, а між ними на першому місці — Український Город у Львові.

Здавалось би, що не проста річ: треба майдану на вправи і спорт та купити його коштом зусиллями цілого народу. Та у нас не приходило це так легко. Ви бачили всі, старі й молоді, як виглядають щорічно свята української молоді в Українському Городі там, за Стрийським парком. Яка радість там панує між родичами і дітьми, яка краса національних строїв на тлі зелені рістні на своїй землі! І ніхто навіть не ставить собі питання, що було би, якби ми нині не мали того клаптика власної землі... Підростаюче покоління приймає нині це як факт звичайний, самозрозумілий, що так бути мусіло, бо вже ж то, щоб ми не мали своєї площі? Не знають, а що їм цього не скажемо, що ініціятиву до закупна цієї площі на Український Город кинув проф. Іван Боберський та великим накладом праці, напопадливости і шляхотної впертости злученої з посвятою своєї особи і майна свого власного, як і своєї дружини, довів до того, що сьогодні залишилася ще тільки 1/4 тої площі до викупу. І якщо бажання у нас щире зробити йому в приводу його 60-ліття якунебудь приємність, то булоб для нього наймиліше, якби ми завершили викуп цілого так нам конечного майдану для вжитку усієї нашої молоді. І коли б був Боберський нічого більше не зробив, як тільки те, чого доконав при набутті Українського Городу, то мав би повне право стати в ряди тих нечисленних, що добре заслужились для рідного народу.

По першому нашому здвиві в 1911. році вивів Іван Боберський українських Соколів на міжнародню арену, на *Всеслов'янський Здвиг Соколів у Празі*, що відбувся в 1912 р. Хто колинебудь цікавився цією ділянкою, то знав, на якому високому степені розвою стояла тоді орґанізація чехів, сербів, болгарів, хорватів, словінців. Усі вони стояли під могутнім впливом Росії, якої сокільство не так орґанізацією, як радше матеріяльним виносаженням з державних фондів імпонувало своїм пупілям. Ворожий на-

його зір сконцентрований на церковній ерархії, якій закидає теж страшний злочин розводів.

Цю справу розводів о. Т. трактує виключно з конфесійного погляду. Не знаю, як справді виглядає ця справа з канонічного погляду, чи порушується православними консисторіями канонічне право, чи ні. Однак думаю, що не слід виволікати внутрішньо канонічної церковної справи на сторінки світського органу, а тимбільше в соймі. Стверджую, що о. Т. в нападі на православні чинники пішов дальше, ніж навіть польська преса. Бо ця остання лише нападала на розводи мішаних подруж (католицько-православних), а о. Т. взагалі виступає проти розводів, хочби й між самим православними. Вільно о. Т. як католикові виступати за нерозривність подружа. Але чи це буде православний погляд, це друга справа. Найголовніше те, що о. Т. не підходить до справи розводів з політичного боку, як це одиноко є можливе для політичного органу. Я у своїй промові саме відмітив дві сторони в тій справі.

1) змагання польської преси представити цю справу розводів як карно-скандальну і

2) використування цієї справи з боку світського уряду як репресійного засобу з метою виєднати цією дорогою у церковної влади більших уступок в справі матеріяльного і правного положення Церкви в майбутньому її статуті. Адже справа розводів не повстала останніми часами, цілих 15 літ давали розводи. Однак уряд тієї справи розводів ніколи не порушував, а саме тепер, коли в Підготовчій Комісії до Собору він посперечався з ерархією. Розглядаючи справу розводів в політичній площині як репресійний засіб уряду супроти ерархії, я — гадаю — виступав в обороні саме інтересів Церкви, а не московської ерархії, бож уступки, які тим способом хотів добути уряд, дотичать самої Церкви. О. Табінський, нападаючи на церковну ерархію за розводи (тутже московський характер її хіба ні причому) пішов другою дорогою — разом з польськими чинниками.

Сергій Хруцький.

Преса — це нині найпевніша зброя у змаганнях народу. Тому кожний український громадянин повинен стати передплатником „Діла".

Французька відповідь Німеччині.

ПАРИЖ, 16. II. ПАТ. Вчора вечором оголошено французьку відповідь на німецьке меморандум у справі розброєння з 19. січня п. р., яка стверджує, що французький уряд устійнив проєкт змін з вислідами ухвал женевської конференції при участи німецької делегації. Проєкт предбачував річеву і ступневу редукцію зброєнь ефективів у ділянці военного, сухопутнього і повітряного матеріялу, забезпечуючи відповідну гарантію контролі безпеки. Німецький уряд не вважав за відповідне злагіднити висунені в останній своїй ноті домагання. Дотично ефективів франц. нота стверджує, що порівнування франц. і нім. ефективів може відноситися тільки до ефективів призначених до оборони метрополії. На думку франц. поти спірні квестії можна вияснити тільки при участи всіх держав, зацікавлених у розброїйній конвенції. Дослід цих справ Францією й Німеччиною може мати характер тільки вступних розмов, які можуть бути корисні тільки в випадку устійнення засад, що не будуть сумнівні. Як виходить з давніших документів, німецька армія має і в організації і в ефективах непередбачені трактатом запаси. У справі організації контролі франц. уряд прикладає велику увагу до зорганізування успішної контролі, що малаб тривати до менту, коли в життя ввійде розброїйна конвенція. Ця контроля є інтегральною частиною конвенції і в ній нема нічого, що моглоб принести сором Німеччині. Домагаючись для німецької армії, як короткоречинцевої служобою армії, числа 300 тисяч вояків, нім. уряд розуміє, що ту цифру намічено не беручи під увагу змілітаризованої поліції і парамілітарних формацій СА і СС. На думку франц. уряду загальна цифра повинна відноситися до цілости військової сили, що має мілітарний характер і думав, що формації СА і СС мають якраз той характер. Франц. уряд підтримувати ме інтегрально давніші запевнення. Франція хоче співпрацювати з Німеччиною, але на її думку між двома державами, що прямують до тієї власне мети, не повинні істнувати сумніви і двозначности. Франц. уряд не сумнівається у щирість інтенцій нім. уряду і думає, що не перешкодить переговорам, якщо буде протиставитись суперечностям, що стоять на перешкоді до справжної згоди.

—o—

„Перемога" й п. А. Марґолін.

Орган гурра-бессервіссерів „Перемога" має теж і в справі жидівсько-українських відносин „свій власний" погляд. Очевидно, що „засаднича принципіяльність" каже і в цій справі займати „екстра" становище. Те становище — як в усіх інших справах — є теж крутійське: не можна утотожнюватись з позицією ОУН а „принципіяльно" не личое погоджуватись з УНДО. Тому „Перемога" устами одного зі своїх анонімових „ідеольогів" В. Львовича в одному реченні заявляє, що „маючи проти себе безпощадного противника (жидів)... ...нема місця для вільної гри слів", — а зараз нижче „виключає" протижидівський бойкотовий терор! „Теоретично" солідаризується з акцією бойкоту, але на практиці потішає жидів торговельними українсько-жидівськими звязками, що їх втримує українська кооперація...

Але гумористика статті „Українці і жиди" з останнього числа „Перемоги" не в тому, що та „ґрупа" лається на становище „Діла" в справі жидівської протиукраїнської пресової кампанії та не має відваги зсолідаризуватись з націоналістичним антисемітизмом, проклямує себе „асемітами" (?!) та проголошує такі ревеляційні сентенції, як нпр. „хочемо жити власним життям..." Перли тієї статті скриті деінде.

Ось п. В. Львович, памятаючи „принцип", обовязуючий у „Перемозі", що все треба брати на 1 тон вище, ніж його бере ненависне УНДО й „Діло", і все треба сказати щось „своє" „оригінальне", — не міг покликатися на „Діло", що недавно пригадало протиукраїнські виступи лідера „Бунду" в Центральній Раді — Рафеса, — лише пошукав за іншим прикладом і найшов його в особі... Марґоліна. І трапив як кулею в пліт. Бо саме Арнольд Марґолін, радник посольства (Надзвичайної Дипльоматичної Місії) УНР у Льондоні в 1919-20 рр. за головування пок. д-ра Стаховського, потім його наслідник, був і є одним із нечисленних „білих круків" серед українських жидів. Це справжній жидівський громадський діяч — український державницький патріот, — був ним і залишився таким по нинішній день. „Перемога" пише:

„...Добродушна Центральна Рада в Києві поставилась до жидів більше ніж прихильно і дала їм Марґоліна... А згодом згаданий вище жид Марґолін виливає помиї на добру славу України, а в Парижі жид Шварцбарт вбиває безкарно символічну стать української незалежности..."

Видно, що п. Львович зеленого поняття не має про відносини в Центральній Раді і її діячів, а ставлячи п. Марґоліна поруч зі Шварцбартом виявив лише ту „життерадісну" відвагу, яка характеризує цілу групу „Перемоги", без ніякого стриму користати з привілею мачати перо в чорнило та відсилати до друкарні скрипти.

Арнольд Марґолін, переїхавши з Льондону до Ню-Йорку, де відкрив адвокатську канцелярію, видав дві книжки — одну російську, другу англійську, з богатим інформаційним матеріялом про Україну та пропагандою українських самостійницьких змагань. В тому самому дусі виголосив цикль відчитів по англійськи і по нинішній день втримує з українськими національними колами тісний звязок.

Щож торкається „символічної статті української незалежности", то здається нам, що саме „Перемозі" найменше личое нею жируватися і що саме „Перемога" повинна би з делікатности імя Симона Петлюри якнайрідше згадувати. Бо люди, які нині творять „єдиний фронт" того часопису, колись на „стать" Петлюри (має бути „постать", — „стать" мають лише гарні жінки) — мали діяметрально інший погляд...

Телеґрама зрадила соціялістів.

ВІДЕНЬ, 15. 2. ПАТ. Державний секретар Штірмер, який був у Лінцу в часі революти Шуцбунду стверджує, що поліційна влада ще день перед тим попала на слід змови на основі телеграми з Відня до команданта місцевого Шуцбунду. Телеґрама була такого змісту: „Ернест і Анна занедужали. Підприняття відложити". Телеґрама видалася підозрілою владі, наслідком чого переведено ревізію в робітничому домі. Коли поліція прийшла до робітничого дому, зачали відразу стріляти до неї. Так розпочалася війна, яка охоронила цілу Австрію. Державний секретар переконаний, що соціялісти приготовляли наступ на цілу Австрію.

стрій Росії до українства всім добре відомий. Тож серед такої констеляції виборення почесного місця для Українського Сокільства, як репрезентанта української нації серед усіх інших славянських народів, запевнення двох українських промов (одна виголошена на святочному зібранні в „Обецнім Домі" проф. Боберським, друга під памятником основника чеського сокільства Тирша виголошена мною) та участь нашого відділу у поході під проводом тодішнього провідника вправ проф. Гайдучка під гучними оплесками тисячів видців на Вацлавському Наместі — це велика заслуга голови Івана Боберського. Направду варто зайти до домівки Сокола-Батька та заглянути до зібраних там звітів нашої і чужої преси про цей величавий здвиг европейського значіння та оглянути знимки з масових вправ і походу.

І ще один момент. Великий Сокільсько-Січовий Здвиг з червня 1914 року. Імпозантности того здвигу не буду малювати — це треба було бачити. Його імпозантність збережена у знимках і молодь наша від 22 літ у низ повинна обовязково їх оглянути та розчитатись хочби у річнику „Діла" з червня 1914 р. Цим здвигом хотів Боберський доказати на ділі, які висліди його праці, проводженої з тою метою, *щоби виробити вже у молоді лучність, уміння працювати в гурті, відповідальність і пошану для своїх власних провідників, уміння слухати і приказувати, відвагу і віру в себе.*

Та найбільшим осягом того здвигу було те, що вдалось довести до спільного виступу „Соколів" і „Січей", а вдалось це виключно завдяки тактові і витревалости Боберського. Не лишень свої, а й чужі, яким не першина була проводити зорґанізованим тисячам, як нпр. тодішній командант корпусу генерал Кольошвари і намісник Коритовський, що явились як гості у льожі в Українському Городі, не мали слів подиву для справности здвигу.

На отсьому здвизі виступив уперше відділ Українських Стрільців. Ніхто тоді не думав, що тої самої днини револьверовий стріл у Сараєві запалить світ та що ті Стрільці так скоро стануть завязком Українського Січового Стрілецтва, а з ним по розвалі Австрії елітою Української Гал. Армії в Українській Республиці.

Проф. Іван Боберський і надальше ні на хвилину не відступив від тих нащадків своєї викоханої дитини: Українського Сокільства. Навіть на еміграції з далекого Вінніпеґу і з канадійських степів удержував з нами постійний звязок, збираючи фонди на Український Город у справедливому і слушному почутті, що служить по божому і людському законі добрій справі.

Іван Боберський — це авторитет. Тож не диво, що Союз Українського Сокільства за кордоном на зїзді у грудні м. р. у Празі одноголосно рішив вислати два привіти: президентові Чехословаччини проф. Масарикові і проф. Боберському.

Нехай-жеж відгомін нашої подяки і пошани для особи й заслуг проф. Івана Боберського сповнить його серце і душу! І нехай він, ділячи непохитну віру у краще завтра наших руханкових та спортових товариств, радується, що згуртована в тих товариствах молодь вірить глибоко разом з ним у краще майбутнє цілої української нації!

А ми жалємо на його поворот і на блеск його булави.

Доля українського шкільництва в Польщі.

З промови пос. М. Рудницької в соймі.

ОСОБИСТІ ПОЧУВАННЯ А ФАКТИ.

Дня 10. лютого в дискусії над буджетом Міністерства Освіти промовляла в соймі **пос. Мілена Рудницька,** яка зясувала в ядерний спосіб шкільну політику уряду супроти українського населення. Ось головні уривки з неї.

„Премієр Єнджеєвіч говорив на буджетній комісії про свою прихильність до українського народу та висловився, що „питання українського шкільництва є для нього **„особисто“** справою болючою. Цю заяву премієра не можу вважати за підставу до річевих міркувань. Про політичне обличчя державних мужів рішають їх діла, а не їх особисті почування. В оцінці діяльности міністерства освіти слід узяти на увагу **факти,** які творять шкільну політику уряду у відношенні до українського населення. Ця дійсність незвичайно болюча і трагічна. В останньому році нищення українського шкільництва йшло послідовно вперед. Для уряду школа є **засобом політичним** проти українців. Між знаряддям, яким послуговується уряд у своїй політиці супроти нас, школа грає першорядну ролю — вона завдає нам найбільші болючі рани, найгрізніші для здоровля і розвитку майбутніх українських поколінь.

ТРИ ГОЛОВНІ НАПРЯМНІ.

Головні напрямні освітньої політики супроти нас це **денаціоналізація, темнота і поліційна система.**

Денаціоналізація ведеться під ріжними формами, часто виступає вона під лицемірним гаслом співжиття, під маскою утраквізму. В останніх часах денаціоналізація підшивається під гасло „державного виховання“. Промовниця наводить довгу низку прикладів на те, що денаціоналізація є головною тенденцією шкільної політики уряду. Обговорює знищення українського вселюдного шкільництва та шкільний плебісцит, до якого стануло 250.000 українських батьків.

ГЕРОЙСЬКА ПОЗИЦІЯ БАТЬКІВ.

Хто знає, які перепони і труднощі треба було побороти, щоб виповнити вимоги закону, хто знає всі подробиці митарств, через які переходили українські батьки, цькування, моральні пресії, грошеві кари — цей зуміє оцінити гарт духа і геройське зусилля українських народніх мас, щоби запевнити дітям науку в матірній мові. Відношення влади до волі українських батьків було легковажне і образливе (розпорядок куратора Гадомського, який за-

боронив видавати посвідки на скількість внесених декляраций, а казав їх важити, як „жмут паперу“). Навіть абсурдний і неморальний шкільний закон Грабського видається теперішнім керманичам небезпечний для держави. Чи це можливе в іншій державі, щоби шкільний куратор, який ламає шкільний закон, залишався далі на своому становищі? Рішення Адміністраційного Трибуналу кажуть ясно, що мінімум 1.000 українських шкіл упало жертвою „хибної інтерпретації“ закону через кураторію і міністерство освіти.

УКРАЇНЦІ ЧИ РУСИНИ?

Денаціоналізація ведеться такими брутальними засобами, що **відбирає нашим дітям навіть їх національну назву.** У соймі премієр послуговується терміном „український“, але на українському селі мала кількалітня дитина мусить боротися з учителем за своє національне імя.

ГЕНІЯЛЬНИЙ ВИНАХІД „КУРІЄРКА“.

Лемківський буквар це також спроба винародовлення через школу. Цей лемківський буквар — це сором, який не легко буде змити. Ця книжка залишиться документом навіть тоді, коли заберуть її назад з обігу. Уряд вводить у життя в ділянці шкільництва теорію краківського „Курієрка“ про окремішність лемків, бойків, гуцулів як самостійних племен. Москалі і німці, в часах коли поляки були під чужим ярмом, ніколи навіть не пробували вводити кашубську або гуральську говірку як мову навчання польських дітей. Шкода, що не можна було купити 444 примірників того геніяльного твору і роздати їх усім послям...

ТЕМНОТА.

Другим знаряддям боротьби, хто зна чи не небезпечнішим і грізнішим, це **темнота.** Докази на це: 300.000 українських дітей не находять місця в державному шкільництві, але рівночасно влада не дозволяє на домашню науку. Відсоток неграмотних серед жіноцтва на Волині доходить до 76, але рівночасно влада розвязує всі „Просвіти“ і забороняє вести курси для неграмотних. Селянській молоді роблять перепону у доступі до середніх шкіл, а українській молоді вчитися на вищих школах. Зменшити продукцію української інтелігенції, позбавити український нарід освічених верств, зліквідувати українські школи, не дати українцям університету, — це не є речі припадкові, в цьому скривається переконання, що **темнота невільника є союзником пануючого,** що в темноті українського народу є запорука його покори і льояльности польської держави.

КОНФІДЕНЦІОНАЛІЗМ У ШКОЛАХ.

Третя характеристична прикмета виховної системи, яку уряд прикладає до нас — це **поліційна система.** Вона дійшла до того, що ширится моральну деправацію серед української молоді через інституцію платних конфідентів.

З численних, дуже численних документів, які маємо під рукою, подам кілька прикладів. Ось дослівний переклад протоколу списаного з учнем української приватної гімназії у Чорткові:

„Поліція арештувала мене 28. вересня 1933 і вечором того самого дня допитував мене поліційний агент Евген Гвоздовський. Питався, чи це я розкидав летучки, а коли не я, то може знаю, хто розкидав їх. На другий день, себто 29. вересня 1933 р. вечором допитував мене вдруге той самий агент. Коли побачив, що я змерз, попрохав, щоб я сів і сказав, що каже мені подати гарячого чаю. Я відповів, що я не голодний і що не хочу чаю. Тоді агент почав говорити, що я — бідний, що не маю у що одягтись і що добре булоб, якби я доносив усе, що діється у нашій школі, поліції, за що діставатиму гроші залежно від моєї роботи. Я відмовив. Тоді той агент почав намовляти мене, що як стану конфідентом то легко здам матуру, тільки буду мусіти вчитись трохи в 7-ій клясі, щоб перепхати клясу і в 8-ій, щоб мене допустили до матури: „А при матурі, як ви знаєте, вже наша влада“. Після матури обіцяв мені посаду і сказав: „Ви не лякайтесь, ви не перші будете конфідентом, ми маємо їх скрізь, навіть і у вашій школі“.

Підчас цього допиту ввійшов до кімнати комісар Ковальський. Тоді Гоздовський сказав до мене: „Коли ви мені не вірите, тоді вам дасть поруку пан підкомісар. Казав теж, що все те буде у великій тайні і що ніхто про це не буде знати крім нас чотирьох. Казав теж, що зараз мене звільнять і пустять до хати, коли згоджусь на їх пропозицію. Коли я не хотів згодитись дав мені 5 хвилин до надуми, а коли я після 5 хвилин відмовив, тоді відвів мене до канцелярії поліції в одностроях і там мене знову зачинили. Коли мене випускали з вязниці на свободу і коли я був у поліційній канцелярії, прийшов підкомісар Ковальський і спитав мене, чи я розмовляв з тим „малим паном“. Я сказав, що так, тоді він спитав: „Отже, годитесь“. Я відповів, що ні. Тоді він сказав, що я зробив би карієру, якби згодився на ті пропозиції, а коли я відходив, сказав до мене: „Ідіть і колись зголоситься до нас, бо як ні, то підете до криміналу“. Тоді я сказав, що коли я винуватий, то нехай мене засудять, а він на те: „Хоч ви і винні, але ми можемо зробити так, що не будуть вас карати“. Підпис: Петро Войтович.

Повторяю, що ми ствердили безсумнівно десятки фактів, які доказують, що інституція конфідентів в українських середніх школах це загальне явище. Не всі факти можемо наводити, щоб не наражати вчителів і учнів, а навіть цілі школи на небезпеку. Одначе і та мала частина документів, які кожної хвилини можемо передати до відома п. премієра, є вже матеріялом, що обтяжує багато всю справу.

Шкільна і поліційна влада старається викинути зі школи найкращих учнів, найбільше вартісні одиниці. (Цитує приклад, як через провокацію зломано і викинено зі школи одного доброго учення).

Колиб навіть прийняти, що інституція конфідентів в українських середніх школах має за ціль тільки боротьбу з революційним рухом серед української молоді, то чи справді ця боротьба мусить сходити на такий багнистий грунт як купування молодих, кільканадцятьлітніх хлопців і плачення їм за доносицтво товаришів? Віддаємо дітей до шкіл, а там кожного дня може приступити до них такий тип, до кільканадцятьлітніх дітей, у віці незрівноваженім на зовнішні впливи, і сказати їм: „даю тобі гроші, матуру й університет, опісля посаду, маєш змогу кожної хвилини зробити карієру, — ходи до нас, будь конфідентом!“

СИНЕВІДСЬКО.

Польське громадянство осуджує українську молодь, а рівночасно звеличує підпольну боротьбу, яку польська молодь вела в часах неволі. Чи педагоги з міністерства освіти не мають ніякого зрозуміння для **геройства української дітвори в Синевідську?** 600 українських дітей у віці від 7 до 13 літ від 4 місяців борються за рідну мову в школі і серед 600 сільських дітей не було ні одного випадку зломання солідарности ні зради супроти провідників страйку? Я глибоко переконана, що колись у Синевідську стане памятник для звеличання тих малих героїв.

ТРАГЕДІЯ МОЛОДІ.

Повертаючи до старшої української молоді, яка ходить до середніх шкіл, до тих „дійсних“ чи „потенціяльних“ революціонерів, варт поспитати панів з Міністерства Освіти, чи хтонебудь з них подумав бодай коротку хвилину над переживаннями тієї молоді, над її **глибокою трагедією?** Як ця молодь переживає трагедію визвольної боротьби, яка скінчилася невдачею, та ці малі щоденні переслідування і приниження своє і своїх родин, приниження, яке має своє джерело тільки в тому, що вони українці. Колиб українська молодь не реагувала на дійсність, в якій живе, колиб вона пасивно пристосовувалася до системи, в яку її вкинули, це був би сумний доказ браку інстинкту самозбереження. Атмосфера в українських середніх школах є нестерпна, молодь у ній душиться. Дуже прикру ролю в українських гімназіях грають польські вчителі. Молодь не має своїх учнівських організацій.

ШКОЛА — ТЕРЕН БОРОТЬБИ.

Ці приклади є хіба достаточним доказом, що школа, куди ходить українська молодь перестала бути виховною установою, а стала **тереном зажертої боротьби.** Моглоб здаватися, що сили в цій боротьбі нерівні, а її вислід заздалегідь перерішений. З одного боку стоїть українська дітвора і молодь, з другого цілий шкільний і поліційний апарат. Немає сумніву що ця боротьба приносить українській молоді необчислені шкоди, що деякий відсоток її змарнується, — одначе це певна річ, що змарнуються тільки слабі одиниці, а залишаться вартісні. Ми спокійні за остаточний вислід тієї боротьби.“

Розвал чехословацької компартії.

Комуністична партія Чехословаччини, створена у переломових хвилинах після війни, переживає вже довгий час поважну кріау. Вона має ще прихильників у промислових центрах, де комуністи жирують на пужді мас і безробітті, але ступнево ця партія завмирає, з чим рахується навіть III. Інтернаціонал у Москві, що давно прийшов вже до висновку про невеличку активність своїх секцій в поодиноких европейських державах. Чехословаччина — це одна з тих держав, де комуністичну партію залеґалізували, як звичайну політичну партію, отже й мала вона найкращі можливости розгорнути аґітацію серед робітників. Зразу находила вона серед цього робітництва справді пригожий ґрунт, але згодом, коли виявилося, що комуністична політика не доводить в Чехословаччині до нічого, робітництво почало з неї відпливати, вертаючи або в соціялістичні лави, або вступаючи в інші сертії.

Після першої крізи тієї комуністичної партії в 1926 р., Москва вислала до Чехословаччини „своїх" людей, що мали зактивізувати її й вилікувати з оспалости. Переведено „чистку" й на чолі руху поставлено нових, молодих людей, які тількищо вийшли зі школи. Диктатором комуністичної партії став якийсь Ґутман, молода людина, що з доручення Москви стала паном партійних мандатів і урядів. „Ґарнітур" провідників, який він покликав, не виправдав надій Москви, навпаки — цей провід довів швидко комуністичну партію до руїни. Члени почали масово покидати її лави, а ті, що не здезертирували давніше, втікають тепер, коли ухвалено закон про розвязання протидержавних політ. партій. В першу чергу втікають від комун. службовки ріжних самоврядних установ, а довірені кажуть, що в чехословацькій комуністичній партії нема вже людей, які станулиб на чолі її руху. Якщо вони й є, то воліють сидіти тихо й не виказують ніякої боєвости.

Всеж таки Москва не тратить надії. Вона покладає свої сподівання на д-ра Шмераля, провідника чеських комуністів, що давно вже перебуває в Москві, займає визначне місце у III Інтернаціоналі і як довірений Сталіна, добув собі велику його прихильність. Шмераль впевнює, що найде відповідних людей, а ці піднесуть чехословацьку компартію до давнього значіння. Невідомо тільки, чи це йому вдасться, бо народні маси давно вже приглянулись до комуністичної фразеольоґії і вірять, що тільки здорова й розумна праця може вивести робітництво з досьогоднішньої пужди. *Ц.*

Німецька державна рада скасована.

Німецький уряд оголосив закон, що зносить державну раду, яка на основі ваймарської конституції є представництвом союзних країв при центральнім уряді в ділянці законодавства та адміністрації. Мотивуючи цей закон, урядовий комунікат підкреслює, що коли німецька республика перейняла суверенні права союзних країв і підпорядкувала центральному урядові краєві уряди, дальше іствування установи є безпредметовим.

Новий совітський лет у стратосферу.

З Москви повідомляють: Незражений катастрофою бальону „Оссоавіохім 2", совітський уряд підготовляє новий лет у стратосферу. Новий стратосферний бальон, який будують, матиме щонайкраще технічне вивінування, яке на думку знавців, дасть йому повну безпеку. Для цього будуть теж використані всі досвіди, що їх дав останній траґічний лет. Летуни матимуть легкопади, а окремий прилад не дозволить ледовій поволоці покрити стратостат. Бальон матиме автоматичний радіоапарат, що означуватиме в кожному моменті положення бальону навіть тоді, якби залога не могла надавати радіосиґнали. Реєстраційні апарати будуть причіплені до легкопадів і навіть на випадок катастрофи наукові осяги отак не пропадуть. Новий лет у стратосферу відбудеться мабуть уже в половині березня ц. р. під проводом відомого совітського летуна Прокофєва, що сподіється добути висоту 30 тис. м. Новий стратостат матиме назву трьох летунів, що згинули у катастрофі „Оссоавіохім 2". (—)

Ґрамофон у музичних радіових авдиціях.

ГОЛОСИ РАДІОСЛУХАЧІВ.

В одній зі своїх „Музичних скриньок" провідник музичного відділу дир. Т. Мазуркевич звернувся до радіослухачів з просьбою висловитись у справі грамофонових авдицій, їх вартости і кількісного відношення музики живої та механічної.

Характеристична річ, що велика більшість радіослухачів висловилась дуже прихильно про механічну музику, не роблячи ріжниці між нею і живою музикою та не ставляючи жадних норм щодо кількісного відношення музики живої і механічної.

Що відповіді випали так, у цьому заслуга і самого радія, яке надає грамофонові авдиції в обмеженій кількості, здаючи собі справу, що їх надмір може зробити враження, що в царині радія нічого не робиться, що вистарчить „накрутити" грамофон і пустити кружок.

„Жива" авдиція є свідоцтвом праці та створення певних нових вартостей, викликає захоплення або розчарування, є несподіванкою...

І тому день, коли співає живий Кепура є в радіо святом, а коли той самий Кепура співає з ґрамофонових кружків, то це лише звичайна радіова авдиція.

МУЗИКА ЖИВА І МЕХАНІЧНА.

Якщо йде про пропорції між музикою живою і механічною, досвід показав, що певна норма тут приблизно дві години денно.

Цієї норми радіо точно дотримується. Ці два роди музики взаємно доповнюються своїм репертуаром. Найбагатший репертуар кружків це музика популярна. Тимто авдиції живої музики стараються оминати репертуар із кружків. З другого боку є цілий ряд цікавих творів, надавати через радіо без помочі кружків булоб неможливе. 11/66

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 18. ЛЮТОГО 1934.

ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ.

Лев Ґец — маляр недоглянених закутин.

З нагоди 5-ої вистави А. Н. У. М.

У трьох головних етапах відбивається мистецька творчість Льва Ґеца: творчість воєнна, імпресіоністична в добі безпосередньо повоєнній та поімпресіоністична. Ці три етапи зарисовуються цілком ясно і творять фази послідовного мистецького розвою. Мистецтво Льва Ґеца є безпретенсіональне і в добрім слова того значінні скромне. Не погоня за якимись космічно-універсальними проблемами, а ретельність і чесність у передачі безпосередніх мистецьких проблем — ось головні риси Льва Ґеца.

У своїх вчасних шкіцах, рисунках та акварелях проявляє пильність та чуткість обсервації, з нього добрий справоздавець: точно передає місця воєнних подій, підхоплює живо місцевий кольорит, фіксує не тільки краєвид, природу, але і визначніші дієві особи. Пробивається вже тут головна риса: совісність, солідність. Коли саме йде про воєнну хроніку — то треба коротко, звязко передати те, що вимагає точне справоздання.

Дальші життєві обставини висвободжують його із завдань мистецького справоздавця: він може віддатися питанням більш мистецьким і свобідному виборові сюжету, мотиву. А проте лишається в нього щось з того совісного обсерватора давніх часів. Відбивається це в нього і в імпресіоністичних картинах, і в поімпресіоністичній добі.

Імпресіоністична доба замітна головно пейсажами. Але Ґец не властивий пейсажист. Він занадто предметовий. Атмосфера і сам пленер його не манять. Тому з деякими вимками (як напр. Мриголод над Сяном), пейсаж не є найсильнішою сторінкою його творчости. Він не любить „загальної натури", воліє її індивідуалізацію, воліє її характеристичні та інтимні риси. Тому найліпші у нього є не краєвиди, а види міст. Вони творять чи не найцінніші причинки до його імпресіоністичної та поімпресіоністичної доби. З видів міст, які дихають ще запахом та свіжістю імпресіонізму треба відмітити „Мотив з Сянока" (ч. 63.). Уже тут помітний нахил до підглядання мальовничих мотивів міста.

Головною темою його творчости стають види міст у поімпресіоністичній добі. Ґец відкриває мальовничу красу малих провінціяльних галицьких міст. Тісні вулички, переулки, синаґоги, жидівські ґетта, окремі мотиви кальниць або загальні погляди на море дахів — ось найважніші сюжети. Маємо враження, що у підхопленні тих мотивів і в їх мальовничім використанні лежить властива мистецька здібність Ґеца. Він старається підглянути найцікавіші сторони тих мотивів і подає часто їх найріжнороднійші варіянти як напр. мотив зі сходами в Сяноці, мотив вузької вулички або погляд на місто. Міг би хтось подумати, що в тім предметовім доборі цікавих мотивів лежить щось із давньої романтики, але знову ж формальне переведення тих мотивів має ознаки поімпресіоністичного відчування фарби і форми.

Дивно живо виростають у річевім притьмаренім кольориті ляпідарно скорочені форми в простих площах і строгих обрисах. Маляр відкриває якусь нову красу з тих закамарках, переулках, брудних ґеттах, схованих від сонця, забутих та заспаних вуличках. Часами навіть „нобілітує" він ті невдячні на перший погляд сюжети, додаючи їм, незвичайно та цікаво підхопивши мотив, справдішньої екзотики. Так напр. сходи в Сяноці роблять враження полудневого середземноморського краєвиду не тільки мотивами архітектури, але делікатно у воздусі розлитою веґетацією т. з. галуззям дерев. Таке саме екзотичне враження роблять два пейсажі з мотивом міста (Сянік 58): ляпідарно схоплена порожна площа перед церквою в Самборі, або мотиви дерев, де наша липа пишеться у своїй маєстатичній красі, наче мягко вистилізована пінія.

Цю екзотичність підносить металічний характер фарб, пахучість атмосфери і аббревіятура форм та деталів. Але хоча тут вплинули на артиста далеким відгомоном західньо-европейські, здебільша французькі поімпресіоністи як Дерен, Вламінк, Пікассо, Утрільо й інші — то артист виловлює всеж таки з типічности видів (до яких прямує модернізм) щось, що наближує нас до душі (коли можна так висловитись) індивідуальних видів. Зате найслабше випадають у нього „ентерієри".

Дещо відмінне обличчя мають кольорові рисунки з сильним нахилом тематичним. Натуралізм виперний тут абстрактним змістом алегоричного характеру. Побіч сильних композицій („Творчість", „Контрасти") є слабші, перевантажені занадто безпосереднім і романтично-чуттєвим символізмом. Влучні є студії голов. Добра характеристика та верва в рисунку.

Зате композиційні рисунки крейкою на цеглясто-червоних картонах треба здебільша зважати за ріжні спроби й експерименти в шуканні за новими формами. Вони якось внутрішньо не відповідають артистові. Замикають виставу дереворити, літографії та екслібріси.

Виходимо з враженням, що проблематика творчости Льва Ґеца лежить головно в його поімпресіоністичних видах міст і що він у цьому роді мистецької творчости найшов досі найбільше відповідний вислів свого мистецтва. Не так у пробоєвій переломовости, як радше у послідовному змаганні розвивати намічені проблеми саме в тій безпретенсійній скромності лежить його значіння і джерело його успіху.

Львів, 15. II 1934.

По широкому світі.

— Кардинал, державний секретар Пачелі вислав на адресу австрійського канцлера Дольфуса телеграму, в якій папа Пій XI. пересилає йому та австрійській державі апостольське благословення.

— В Будапешті арештували комуніста Шіса, що признався до бомбових замахів перед роком і до наміру висадити в повітря кількох державних будинків.

— Тому, що болгарський уряд не уважає Димітрова, Попова і Тапева болгарськими громадянами, радянський уряд згодився надати їм своє громадянство.

— У париському шпиталі вмерли знову дві особи, ранені підчас вуличних заворушень, наслідком чого число жертв дійшло до 257 убитих.

— Страйк париських шоферів, що розпочався тому 15 днів, триває дальше.

— Міжнародня федерація синдикатів оголосила відозву з висловами солідарности і подиву для австрійського пролетаріяту в його боротьбі з урядовою диктатурою.

— Чехословацький мін. закорд. справ Бенеш у поворотній дорозі з Льондону задержиться на два дні в Парижі, щоби конферувати з провідними колами у звязку з австрійською справою.

— Мін. Бек виїхав уже з Москви до Польщі. На дівреці відпровадили його Літвінов з дружиною, Крестінський, представники армії і фльоти. Часописи пишуть, що оба міністри прощалися дуже сердечно.

— В Москві випробували з успіхом т. зв. кулисту залізницю винаходу інж. Вальднера, що є менша за половину від нормальної, а проте може розгорнути швидкість 100 км. на годину.

— 30 франц. послів з Еріо на чолі поставили в палаті депутованих внесок покликати комісію з 44 послів, що досліджувала би, хто відповідає за випадки 6. і 7. ц. м. в Парижі.

— Цьогорічний буджет Польщі менший від минулорічного на 44 відс. Довги Польщі доходять ц. р. до 4.448 міл. зол., тобто 134.80 зол. на голову, тоді як мин. року було 159 зол.

— Берлінський суд присудив на смерть 25-літнього Гінтера за вбивство штурмовика. Інших 12 співобвинувачених присудили на вязницю.

—o—

Новинки

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16, II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 5,** поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 52444-100

— **Японський лікар д-р Олександер Ючоси** (**Warszawa, Nowy Świat 59, m. 7**), специяліст внутрішніх недуг, лічить ліками, приладженими особисто з японського зілля, особливо у випадках ревматизму, епілепсії, астми, у недугах серця і венеричних. 1070 2-3

— **До Впов. Передплатників „Діла“.** Адміністрація „Діла“ починає друк нових адрес для передплатників, тому просить усіх, що мають якісь бажання щодо поправки своїх адрес, повідомити про це Адміністрацію негайно. ?

— **Конфіската „Діла“.** Вчорашнє (42) число „Діла“ підпало конфіскаті за чотири місця у статті о. прот. П. Табінського **„Як можна санувати відносини у Православній Церкві?“** Конфіската ця прийшла дуже пізно, бо в год. 10.30 передпол. Це вже 8-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Наш літературний конкурс.** З приємністю повідомляємо наших читачів, що на наш конкурс короткого оповідання з найцікавішою пригодою з власного життя дістали ми уже кільканацять зразків. Конкурс назначений до кінця лютого, тому є надія, що всі зацікавлені тим конкурсом, що його ми розписали під гаслом „Кожний може стати письменником“, пришлють іще свої описи-спомини на адресу Редакції „Діла“. Від 15. березня ц. р. пічнемо поміщувати найкращі спомини на сторінках „Діла“.

— **Хто виграв на льотерії?** В першім дні тягнення держ. клясової льотерії впали виграні на такі числа: 10.000 зол. на ч. 146763. 5.000 зол. на ч. 126935. 2.000 зол. на ч. 105930, 153490. 20.000 зол. на ч. 121256. 5.000 зол. на ч. 160038. 2.000 зол. на ч. 66, 659, 67928, 143684. 1000 зол. на ч. 126666, 149324. 500 зол. на ч. 47112, 60928, 77014 102449, 109022, 121818, 128474. 400 зол. на ч. 9268, 26166, 52716, 63697, 64663, 71398, 82460, 82815 99261 144884 153868 160794. 1000 зол. на ч. 70927, 141929. 500 зол. на число 93776, 103775. 400 зол. на число 5540, 17908, 25380, 20013, 48965, 56503, 56694, 61808, 82176, 156550.

— **В справі охорони природи.** В салі геольогічного інституту львівського університету відбулися збори представників наукових спортових і гуманітарних установ, що займаються справою охорони природи. Після викладу проф. Яна Павликовського і дискусії вирішено звернутись до послів і сенаторів з домаганням перевести закон про охорону природи, яка має значіння для загалу громадянства.

— **Присуд.** Стрийський суд розглядав мин. середи справу Ів. Ельсля з Жидачева, обвинуваченого у зневазі держ. знаку і присудив його на півтора року вязниці. (—)

— **Смерть щирої прихильниці України.** В Газі (Голяндія) вмерла мин. місяця Женевева Бонен, з дому Камеркас, вдова б. уповноважненого міністра Франції і довголітнього надзв. посла тієї держави в Персії. Покійна, як і її чоловік, була великою приятелькою України, в останніх роках була дійсним членом, навіть виділовим, Французького Т-ва Українознавства в Парижі і щиро в цьому т-ві працювала. Свою прихильність до наших змагань виявила вона м. і. тим, що після смерти свого чоловіка подарувала всю його цінну книгозбірню Бібліотеці ім. Симона Петлюри в Парижі. Мин. року відбула вона подорож до СРСР і захворівши на повороті звідти, не прийшла вже до здоровля, залишаючи серед української еміґрації у Франції щирий жаль.

— **Фабрику фальшивих грошей** викрито у Дмитра Голощука в Блюдниках пов. Станиславів. Відобрано кількасот монет по 10, 5, 2 зол., готових до обігу, а також багато ще неготових. Знайдено теж штанци і форми до відливу монет. Голощука арештовано.

— **З судової салі в Самборі.** Віцепрез. суду в Тернополі п. Леонард Вендриховський, будучи на становищі віцепрокуратора в Самборі, не хотів платити умовленої ціни за мешкання. Власник помешкання Степан Солук віддав справу до суду. На розправі сказав д-р Вендриховський, що „Солук його (себто Вендриховського) шантажує і він потягне Солука до відповідальности карної і дисциплінарної“. За образу чести пізвав п. Солук п. Вендриховського до суду (ч. IX. Кд 2194/32). Остання розправа в цій справі відбулася в Самборі перед апел. судом 10. лютого ц. р. і на ній п. Вендриховський слова образи відкликав, дав писемну деклярацію, п. Солука перепросив і зложив йому 150 зол. титулом коштів.

— **Краєва хроніка.** Робітник Теодор Лопух згортав з залізничого тору у Станиславові сніг, необережно попав під льокомотиву, а та відтяла йому одну ногу. — В Черлянах пов. Городок Яг. зліквідовано поштово-телеграфічну агенцію. — За крадіж у кооп. „Любов“ в Запитові присудив львівський суд Вас. Чмелика на 4 і пів р., Вас. Сілельника і Панька Яворовського на пів р. й Ілька Ярину на 3 міс. вязниці. — У Кракові вибили якісь типи шиби в будинку „Іл. Курера Цодз.“ та низці жидівських камениць. В Познані безробітний Антоневич, що довший час не жив з жінкою, увійшов до хати Гофмана, де вона мешкала, вбив її, Гофмана і його дружину і сам зголосився на поліції. Гофман лишив сиротами 6 дітей. — Недоумний Антін Данилюк з Чернева пов. Рогатин вбив сокирою 10-літню Клебановичівну. — Б. бурмістра Хо дорова Ванатовіча і рахмістра маґістрату в тому місті Левака арештували за розтрату громадських грошей. — Ем. генерал Рахмістшак з Грудзьонґа перенявся так новою конституцією, що збожеволів і його перевезли до лічниці. — В залізничому магазині на стації в Підгайчиках пов. Коломия вибухла пожежа, що знищила у весь будинок. — В почтовій агенції в Камен. пов. Надвірна вкрадено підручну касу з готівкою 30 зол., почтовими значками вартости 170 зол. і кільканацятьма порученими листами. — Ілько Кулик в Дрогомишлі пов. Яворів підчас сварки стріляв двічі до свого шваґра Н. Карпа і вбив його на місці. Кулика арештовано. — Міська рада Тернополя іменувала марш. Пілсудського почесним громадянином того міста. — У Вибранівці пов. Бібрка почали будувати черговий костел. — За криву присягу присудив суд у Перемишлі жидка Мільтава на 8 міс. вязниці. — У Прибишівці пов. Ряшів вибухла на весіллі сварка, в якій молодий В. Мендрак положив сокирою Ф. Пончка трупом. — У фабриці Дзялошинського звалився 30-метровий комин і знищив цілий фабричний будинок, в якому на

Припинити дискредитування українського мистецтва!

Чи виставка д-ра Свенціцького з Варшави переїзжає до Познання і за кордон?!

Довідуємося, що дир. І. Свенціцький, організуючи ту виставку українського мистецтва у Варшаві, про яку була широка згадка у вчорашньому „Ділі“, заздалегідь приготовлявся до виїзду з нею також до інших міст. Виявляється, що вже в літі мин. року дир. Свенціцький вживав заходів в офіціяльних чинників одної зі сусідніх держав, щоби вони дозволили на переїзд туди „репрезентаційної“ української мистецької виставки, яка передтим відбудеться у Варшаві і... Познані. Тому, що треба лякатися, що фірма директора Нац. Музею казала тим закордонним чинникам поставитись прихильно до тієї його пропозиції — заходить небезпека, що українське мистецтво й українські мистці будуть дискредитовані не лише на варшавському, але й на закордонному ґрунті. Та сама небезпека існує й щодо познанського терену, для якого авторитетною є фірма варшавського Інстит. Пропаганди Мистецтва, використа дир. І. Свенціцьким. Наші мистецькі організації повинні негайно вжити зусиль, щоби покласти край тому „розмахові“ д-ра Свенціцького, що повинен обмежитись щонайвище до пропаганди старого українського мистецтва (ікони) та залишити в спокою бодай два останні століття українського мистецького розвитку.

Цікава річ: вже кілька місяців тому знали чужинці за кордоном, у Познані і — мабуть — у Варшаві про приготування до української мистецької виставки, а не знали нічогісько про це „лише“ — українські мистецькі організації та українська преса у Львові! Де ми живемо, які це методи?!

—o—

Девалюація чеської корони на 16·67 проц.

ПРАГА, ПАТ. Уряд зложив у соймі проєкт монетарного закону, на основі якого містоту золота в чеській короні зменшено на 1/6. Згідно з проєктом покриття обігу банкнотів у державному банку мусить виносити бодай 25 відс. При тому покриття відтепер буде складатися виключно зі золота, коли досі мінімальне покриття виносило 30 відс. у золоті та девізах.

ПРАГА, ПАТ. У звязку з валютовими зарядками ґубернатор державного банку в Чехословаччині Поспішіль та три члени дирекції подалися до димісії.

Вчорашня праська біржа згідно зі зарядженням не нотувала закордонних девіз. Так буде, доки не вияснеться положення корони.

—o—

Фінляндія винищує червону мафію.

Супроти цього, що комуністична аґітація у Фінляндії значно поширилася, вирішив фінляндський уряд предложити парляментові низку „антикомуністичних“ законів. М. ін. запроєктовано теж „реформу“ виборчої ординації в тім дусі, що запідозрені у протидержавній роботі особи тратять активне і пасивне виборче право, а присуджені за таку діяльність можуть його придбати щойно за 6 літ після того, як відбудуть кару. Передбачують теж новий вязничний правильник, за яким присуджені за комуністичну діяльність вязні не користатимуть з привілеїв, що прислуговують політичним вязням.

Штаремберґ заповідає диктатуру.

Командант Гаймвери кн. Штаремберґ мав інтервю з кількома журналістами льондонських часописів, в якому заявився за повною диктатурою, замісць теперішньої неповної Дольфуса. Штаремберґ заявив, що кільканацятьох провідників Шуцбунду треба буде конче повісити, хоч він був би за їх розстрілом, бо марксисти боролися дуже відважно. В інтервю з кореспондентом „Дейлі Мейль“ кн. Штаремберґ заявив, що можливий є тепер компроміс з нац.-соціялістами.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На маргінесі карнавалу.

Люблю гамір вечерниць. Пригадує мені мою молодість, а з нею гарний однострій, остроги і — що з тим завжди йде в парі — щастя до гарної половини рідної і нерідної суспільности.

Жаль мені, коли йду на вечерниці, що в мене грає ролю обовязок, вирахування, престіжова конечність, а не — як колись — охота.

Та коли виходжу з вечерниць — перестаю жалувати. Я направду бачив і пережив кращі.

В першу чергу я бавився в рідних салях.

Тоді ще не було стільки кін у Львові, стільки довгу на „Народнім Домі" і стільки невибагливих балевих комітетів.

В другу чергу я танцював ще щонайменше десять ріжних танків, а не як тепер — три і то всі на одну моду. Може десь за границею ці танки ріжняться дещо, у нас вони злилися в універсальне тупцювання — на однім місці, або трохи далі. Може ці модерні танки і вимагають від пар, щоби посувалися вперед, але велика скількість людей виключає цю вимогу.

Через те розбіжність у особі вечерниць.

Учасник (ця): Булаб дуже добра забава, якби трохи менше пар.

Комітетовий (а): Булаб дуже добра забава, якби так ще зо дві сотки людей. Ледви 1000 золотих чистого.

А тепер третя причина, чому не жалую, що я вже не першої, а навіть не другої молодости.

Хто має добрий шлунок, а не знає, чи не хоче знати заповідей т-ва „Відродження" — той любить на вечерницях „алькогольнути".

Було воно за мене, було передімною, ба навіть грубо перед Байдою. Літописець це зафіксував і звідсіля моя певність.

Тому не можу обурюватися, як хтось судорожно тримається традиції, по рецепті: „Веселіє Руси єсть пити"". Випив — мусить закусити, закусив — випадає заплатити, а заплатив — підпомагає буфет.

Отже можна.

Можна випити за свої гроші, свого приятеля, а навіть за гроші незнайомого, коли він не противиться.

Можна випити і за 100 золотих, коли хтось їх має Байдуже, чи це урядник, урядовець, працівник, робітник, чи приватник.

Можна навіть забагато випити. Адже в кімнатах є все вільні крісла і затишні кутки. Перебрав мірку, — сів, заснув і все в порядку.

Але не вільно робити авантюр, а вже в ніякому разі на всіх балях по порядку.

Випє молодець за „шустку", впється за „ринський", а за пятку бешкету наробить.

Колиб так навпаки — всі булиб задоволені, навіть сам автор, коли протверезиться.

Був я свідком одної такої „імпрези".

Молодий чоловік, що ставить перші кроки на дошці „самовистарчальности" в одній нашій поважній, але не самовистарчальній інституції, показував, як не повинен виглядати пяний.

І вийшла дуже незручна ситуація.

Вибити — скаламутяться вечерниці, не вибити — до решти скаламутиться молодому чоловікові в голові.

На щастя загреміло: „Пані вибирають" і молодий чоловік побіг з надією в серці, що його також хтось вибере.

А я до комітетових з пропозицією:

Можеб так додати до ціни білетів по кілька сотиків на так званих „викидайлів".

Нині безробіття, а сильних людей багато.

І вони щось зароблять і гості не стратять і вечерниці зискають.

Галактіон Чіпка.

щастя не було нікого. Кількасот робітників втратило працю, шкід є на 100 тис. зол. — Варшавське староство присудило на 50 зол. кари асист. техніки Малішинського за цікаву річ: на нього вніс жалобу секр. німецького посольства, що не може спати, бо М. нічуніч гримає у своїм мешканні. — Варшавський шофер Ецкавтер захорів на проказу, якої набрався у Палестині і лікарі хочуть вислати його до кольонії для прокажених у Латвії. Ецкавтер жонатий, але і жінка і діти його здорові. — В Кельцях присудили на смерть сел. Урбановського, що вбив і обрабував купця Грушку. — До Кракова й Варшави прибуло багато жидів з Відня, що перебували там за польським паспортом. — У Ченстохові хотів 13-літній Е. Возніцький відчіпити антену, що зірвана впала на високонападозані електричні проводи і згинув від громовиці на місці.

— Працедавці платитимуть кошти убезпечення домашньої служби. В звязку з заведеним обезпеченням домашної служби та питанням, хто має платити відносно високі кошти цього обезпечення, виясюють нам авторитативно, що в більшості випадків платитимуть їх працедавці. Зокрема розпорядок мін. сусп. опіки виразно зазначує, що працедавці платять повною вкладки за тих убезпечених, що не мають 2 зол. денно, а так є власне з домашною службою.

— Нечувана демонстрація в церкві. Зі Станиславова пишуть нам: 12. ц. м., в день Трьох Святителів відбувалося в тутешній катедрі врочисте богослуження з проповіддю еп. Хомишина. В моменті, коли епископ говорив про безбожництво в Росії, якась жінка, що була в церкві, почала викрикувати в бік проповідальниці, що він „бреше", що туманить маси і т. д. Це викликало зрозумілу констернацію серед приявних у церкві, з чого ця жінка скористала і не придержана ніким вийшла. Правдоподібно була це навмисне вислана комуністка, але дуже дивно, що люди дозволили їй довшу хвилину зневажати епископа і їх і дозволили їй вишмигнутись з церкви.

— Три присуди смерти в Коломиї. У висліді розправи перед наглим судом в Коломиї за вбивство Мих. Сусака, про яке ми недавно писали, присудив суд Якова Колісника, Ів. Бейсака і тестя вбитого Федя Пасайлюка на кару смерти, замінюючи її на досмертну тюрму. Жінку Пасайлюка, Олену і жінку вбитого Параску, суд звільнив.

— Присуд за хабарництво. У процесі проти команданта постерунку у Прушкові, Коморовського і двох його співробітників, обвинувачених у хабарництві й надуживанні влади (про що ми вже писали), запав присуд: Коморовського засудили на 2 роки, Просневського на 1 рік і Сухецького на 3 міс. вязниці. (—)

— 8-літні злодії. Ченстоховська поліція слідкувала вже довший час за бандою 8—14-літніх хлопців, що біля Вичерпів зручно вскакували на поїзди в ночі, скидали вугілля і продавали його. Кілька днів тому зробили поліцаї засідку і зловили 50 малих злодіїв, що були організовані в банду, мали свої кривівки, деякі удержували з крадіжі вугілля цілу родину. Найбільших дітей поставили під суд, що присудив 4 з них на дім поправи. (—)

— Дурнів не сіють... У Приборові пов. Живець арештувала поліція 74-літнього Войцеха Зарембу, що зміг вмовити у сел. Холеву і його жінку віру про свою надзвичайну силу і за добрі гроші обіцяв навернути на їх хату всяке добро. Холеви вірили обманцеві, який послугувався у своїх „чарах" коробками з папіросок і скляними забавками так, що цілими днями не виходили з хати і слухали чарів, що врешті звернуло увагу сусідів і вони повідомили поліцію. Коли ця увійшла до хати мазура, застала чорнокнижника на якійсь „молитві" і не дозволивши навіть докінчити її, забрала і його і чародійний арсенал на постерунок, а звідти передала до вязниці, з якої Заремба своєю „силою" вже мабуть нешвидко викрутиться...

— Нові книжки на індексі. Появилися два декрети св. Офіції, що осуджують і ставлять на індексі заборонених книжок працю Альфреда Розенберга „Міт 20. століття" і Ернеста Бергмана „Німецька національна церква". Книжка Розенберга відкидає всі догми католицької церкви, а навіть основи християнської релігії, пропагуючи одночасно нову релігію німецької церкви. Книжка Бергмана відкидає теж християнську релігію, твердячи, що християнська віра, особливо католицька є витвором семітської та римської культури і тому противна германським ідеалам. Крім того Бергман каже, що Старий Завіт грозить німецькій молоді моральною небезпекою. Християнське поняття милосердя, мовляв, веде до дегенерації народу, бо бере в оборону хорих і фізично слабих, позволяючи їм виводити потомство. Зате раса є одиноким чинником, що гарантує поступ культури. Врешті автор заявляється за пангерманізмом і пропагує скрайній націоналізм, що все разом суперечне з християнською наукою і цивілізацією.

— Залізна революціонерка. Катерина Брешковська, відома під назвою „бабусі" російської революції, скінчила мин. тижня 90 літ життя. До сьогодні вона здорова, хоча життя її — це низка переслідувань. Обчислено, що з літах 1871—1917 провела вона 14 літ у вязниці, 13 літ на засланні у Сибірі, 7 літ як нелеґальна членка партії, 3 роки, як членка партії під своїм власним прізвищем, 6 літ під доглядом поліції і 2 роки на еміграції. Щойно революція 1917 р. звільнила її з тюрми, але й тоді побула в Росії всього 8 місяців і не згодившись з більшовиками, виїхала на еміграцію. Від тоді мешкає постійно в Чехах біля Праги в одної емігрантської родини. (—)

— Боротьба з комуністами в Румунії. В Букарешті в салі Барашеуш зібралося кількадесять людей на товариський вечір. Виголошено виклад про війну та її наслідки, а хор відспівав кілька пісень. Поліційний комісар, який находився на сходинах, повідомив поліцію, що співано комуністичні пісні. Прийшла поліція й арештувала 40 осіб, а в ночі ще 30. Арештовані мають станути перед військовим судом.

— „Палати молоді" в Совітах. ЦВК доручив відповідним урядам збудувати на просторі СРСР з нагоди 15-ліття комсомолу 14 „палат молоді". Найбільша з них має бути вибудувана в Москві, охоплюватиме 7—9 га поверхні й матиме театр, кіно, салю для нарад, концертову салю, гостинницю й кімнати для персоналу будинку. (—)

— Виставка релігійного мистецтва. Дня 11. ц. м. відкрили у Віллі Джулія в приявности італійського короля Віктора міжнародню виставку релігійного мистецтва. У виставці беруть участь Італія, Франція, Швайцарія, Мадярщина, Чехословаччина, Австрія, Литва і Польща. (—)

— Ріжні вістки. В горах Корсики засипала лявіна ціле село Ортіпоріо. Військо почало його відкопувати й добуло досі 10 трупів. — У Швайцарії засипала лявіна на смерть дружину відомого спортсмена-автомобіліста Караччіолі, що була з цілим товариством на прогульці. Карачіоля й інші учасники прогульки відскочили в час і залишилися живими. — Фльорентійський літературно-мистецький журнал „Пан" оголосив конкурс на три фільмові сценарії з нагородами 12.000, 6.100 і 6.000 лірів. — На узбіччі гори Мотароно в Італії засновано ботанічний город „Дуке", призначений для всіх альпейських і деяких тропічних ростин. На днях засадили в ньому кілька тисяч ростин. — У Фльоренції відбулася малярська виставка під назвою: „Пречиста очима жінки". З кількадесятьох творів, маларок признано нагороду італійській малярці Діострі за слійну картину „Матер Сальваторіс". — Департамент для расових справ підрахував, що в Німеччині є ще тепер 3 мільйони жидів. — Недалеко Парижа напали в поїзді на В. Валаха, емігранта з Польщі, два опришки, забрали йому 4.700 фр. і пробили так важко, що з паризького двірця перевезли його непритомним до лічниці. — У Савоне (Італія) обходила врочисто при участи делегатів магістрату, лікарського світу і шпиталю своє 80-ліття повитуха Ф. Додіно, що була за свого „урядування" при народинах яких 15.000 дітей. — Уряд Етіопії дозволив поселитися в цій країні 1000 жидівським родинам, що втікли недавно з Німеччини. — Вулькан Стромболі заворушився так сильно, що села біля нього мусіли евакувати. — З Німеччини переїде небаром через Польщу і СРСР спеціяльний сальоновий ваґон, призначений для перського шаха. Він має 8 осей, важить 52.002 кг., а роскішне влаштування і будова його коштували 3 міл. зол.

—o—

СПОРТ.

МІЖКЛЮБОВІ ДРУЖИНОВІ ЗМАГАННЯ ЖІНОК І МУЩИН.

Змагання ті, як уже було заповіджено, відбудуться в неділю 18. II. ц. р. Старт коло чит. „Просвіти" на Замарстинові точно в год. 11.30. Збірка змагунів в год. 10.30 на Замарстинівській рогачці (останній перестанок 10-ки). Ті, що підуть на контрольні пункти, зберуться там-же в год. 9.15. Траса для мущин 12 км., для жінок 7 км. Кватира змагунів у чит. „Просвіти" на Замарстинові. В суботу в год. 8. вечором відбудеться в домівці С. С. „Плай" льосування дружин.

ЗІЗДОВІ ЗМАГАННЯ У СЛАВСЬКУ.

Зіздові змагання з Ільзи у Славську відбудуться дня 4. березня ц. р. або дня 11. березня на випадок непогоди. Того самого дня буде посвячення домівки К. Л. К. у Славську. Ближчі дані, як також інформації у справі залізничих знижок на той день, подамо пізніше.

—o—

ШАХИ.

ВЕЛИКІ ШАХОВІ ЗМАГАННЯ У ЛЬВІВСЬКОМУ „ЛУЗІ".

У трьох кімнатах домівки львівського „Лугу" відбулися у свято Стрітення 15. ц. м. шахові змагання, що перейшли кількістю учасників усі подібні дотеперішні імпрези. До змагань зголосилося 7 дружин по 6 змагунів, які виставили „Луги" з Сорік, Збоїск, Малехова, Скнилова, Знесіння і Львова (2).

Після розльосування дружини розіграли змагання з таким вислідом: Скнилів — Малехів 4—2, Сороки — Знесіння ½—5½, Львів I — Львів II 5½—½. Збоїска ввійшли до півфіналу без гри, а крім них Скнилів — Львів I. 1—5, Збоїска — Знесіння 0—6. У грі за останні місця добули Малехів — Львів II. 3—3, Сороки — Малехів 4½—1½.

До фіналу ввійшли: Луг Львів I. — Луг Знесіння 3½—2½. Луг Збоїска — Луг Скнилів 1½—4½.

Після змагань дружини ульокувалися так: 1) Луг Львів I., 2) Луг Знесіння, 3) Луг Скнилів, 4) Луг Збоїска, 5) Луг Сороки, 6) Луг Малехів, 7) Луг Львів II.

На спомин цих шахових змагань дістали шахові гуртки „Лугів" Знесіння, Скнилова і Збоїск книжку „Червоний Чад".

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПРИГАДАТИ СЕБЕ КУПУЮЧІЙ ПУБЛИЦІ.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 17. II. год. 4 попол. Варшавський Театр для Дітей. Ціни від 25 сот. до 2 зол.

Субота, 17. II. год. 7·30 веч. „Чоловік, що був Четвергом". (Абон. 11).

Неділя, 18. II. год. 12 в пол. Вистава Варшавського Театру для Дітей.

Неділя, 18. II. год. 3·30 по пол. „Івар Крюгер". (Абон. 9). Ціни найнижчі.

Неділя, 18. II. год. 7·30 веч. „Чоловік, що був Четвергом". (Абон. 11).

Театр Ріжнородностей.

Субота, 17. II. год. 7·30 веч. „Родина". (Абон. 12).

Неділя, 18. II. год. 3·30 по пол. „Но, но, Нането". (Абон. 10). Ціни найнижчі.

Неділя, 18. II. год. 7·30 веч. „Родина". (Абон. 12).

Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича. — Станиславів:

18. II. Сонце руїни.
19. II. Пісні в лицях.

Небавом виставить театр оперетку „Корневільські Дзвони" і комедію „Подружжя Льолі".

Кіна.

АРІЯ: „Пострах Арізони", „Бунт крови та заліза".
АПОЛЬО: „Паприка".
АТЛЯНТИК: „Парада резервістів".
ВАНДА: „Св. Антоній Падевський".
КАСІНО: „В твоїх обіймах".
КОЛІСЕЙ: „В тайній службі" і ревія: „Подумай про мене".
КОПЕРНИК: „Катерина Велика" (з Ел. Бергнер) і колірований додаток.
МІРАЖ: „12 крісел" (Вл. Буріян).
МАРУСЕНЬКА: „Йосиф у Єгипті".
МУЗА: „Злочинець".
ПАЛЯС: „Пригода на Лідо".
ПАН: „Історія гріху" та ревія.
ПАСАЖ: „На сліді злочинців" (Кен Мейнард).
ХІМЕРА: „Світ без мужчин".
СТИЛЕВЕ: „Гори в полумі" та ревія.
УТІХА: „Ескадра очайдухів" і ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 17. лютого 1934.

Відень (506,8) 17·20 Концерт, **Братислава** (298,8) 19·35 Популярна музика, **Брно** (325,4) 11·05 Концерт, 15·45 Бабусині оповідання, 20·05 „Похвала танцю" музика й поезія, **Кошиці** (269,5) 12·30 Концерт, **Париж** (1724) 21·00 „Дона Франческіта" оп. Віноса, **Атльона** (531) 20·00 „Богема" оп. Пучінія, **Білгород** (437,3) 16·45, 19·00 Популярні мельодії, пісоньки, **Люблянa** (569,3) 20·45 Вокальний концерт, **Ковно** (1935) 20·20 Спів, **Берлін** (356,7) 14·35 Пісні Штравса, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·20 Солісти, 18·20, 21·00 Весела програма, **Ляйпціг** (382,2) 20·10 „Моя сестра та я" муз. комедія Бенацького, **Мінхен** (405,4) 14·45 Музика, пісні, **Мілякер** (522,6) 18·00 Пісні, 19·00 Нова німецька музика, 20·15 „Рітер Пасман" оп. Штравса, **Будапешт** (549,5) 13·30, 17·00 21·30 Музика, 20·00 Популярні арії, циг. музика, **Рим** (420,8) 13·30, 17·30 Музика.

Неділя, 18. лютого 1934.

Братислава (298,8) 16·00 Концерт, **Брно** (325,4) 18·00 „Проба в опері" ком. опера Льорцінґа, **Кошиці** (259,1) 10·09, 11·00, 12·00, 12·15 Концерт, **Прага** (470,2) 10·00 Хоральні пісні, 20·05 Симф. концерт, **Париж** (1724) 14·00 Концерт, **Білгород** (437,3) 16·00 Оп. арії, **Любляна** (569,3) 20·45 Веселий концерт, 21·15 Спів, **Гайльсберг** (291) 18·20 Барокова музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 16·00 „Фляни" оп. Кінеке, **Мінхен** (405,4) 14·30 Нац. гимни ріжних народів, 19·30 Камер. музика, **Букарешт** (212,6) 20·00 „Пієтра дін Каза" оп. Флехтенмахера, **Будапешт** (549,5) 15·45 Циг. музика, 19·25 „Сибіля" оп. Якобія, **Рим** (420,8) 17·00 Інстр.-вок. концерт 20·45 „Сантареліна" оп. Гервє.

Львівське радіо.

Субота, 17. лютого 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·36 Популярна музика з гр. плит, 15·30 Господарські вістки, 15·55 Грам. плита, 16·00 Авдиція для хорих, концерт орхестри, 16·50 Лекція фр. мови, 17·35 Легка музика, спів, 17·50 Моди, 18·00 Репертуар, 18·20 Сальонова музика з грам. плит, 18·40 Хор Дана, 19·15 Всячина. 19·25 Оповідання „Бабуся", 19·40, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Концерт естонської музики, 21·00 Почт. техн. скринька, 21·15 Сільва рерум, 21·20 Шопенівський концерт, 22·00 Румунський відчит про Собіського, 22·16 Концерт форт. тріо, скрипка, віольончеля, 23·05 Танкова музика.

Неділя, 18. лютого 1934.

9·00—10·00 Ранішня авдиція, 10·00, 11·45 Релігійна музика з гр. плит 12·15 Музичний поранок, 14·30 Для дітей: „Мала геройка", „Івась із Терпитина", 15·00 „Лісова скринька", 15·20 Концерт, 16·00 „Лещатарський рейд у Ворохті", 16·30 Славні артисти (гр. плити), 17·10 „Пожежні сторож в Польщі" відч. віцевоєводи Соханського, 17·15 Нар. музика спів, 18·00 „Ол. Фредро в перспективі давнього Львова", 18·10 Всячина, 18·30 Папська академія у Варшаві, 19·50 Вибрані думки, 19·52 „В такті раз, два, три" (віденські вальси), 21·00 „Мехіканське м сто богів", 21·15 Музика з гр. плит, 21·25, 21·26 Спортові вістки, 21·45 Симф. поема Р. Штравса „Пригоди Сімпліцісімуса", 22·05 На веселій львівській хвилі, 23·10 Музика з грам. плит.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові доляр у приватних оборотах 5·37.

Срібло: 5 кор. 1·65—1·70, фльорени 0·80 до 0·85, рублі 1·30—1·35, корона 0·32 — 0·32 і пів.

Золото: 20 кор. 36·50—37·00, рублі 37·80 до 37·90, франки 35·20—35·50, дукати 20·00 до 20·20, доляри 8·96—8·97.

У Варшаві були такі курси: Льондон 27·15 — Париж 34·93. — Берлін 209·20, Цюріх 171·40. Амстердам 357·—, Нюйорк кабель 5·35 і пів. Нюйорк чеки 5·35.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 16. II. масло 2·90, молоко, —·18, сметана —·80, яйця 3·— 3·10.

Тенденція на масло зниж кова на молоко сметану і яйця удержана.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу за 1 кг.:

Рід:	Добірні:	I-a	II-a
Кури молоді на печення	1.65	1.50	1.40
Кури на росіл	1.65	1.50	1.40
Качки	1.55	1.40	1.10
Гуси	1.50	1.30	1.05
Індики	1.80	1.65	1.55
Пантарки за одну штуку		2.50	

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Два дальші **відчити про рекляму**, які уладжує Укр. Техн. Тов-о, відбудуться в неділю, 18. II. в 11 год.: 1) Др Федів I.: Часописна реклама (інсерати й ін.), 2) Інж. Кротмалюк Ю.: Охоронна марка, етикети, опакування. З огляду на численну участь — відчити відбудуться не в домівці У. Т. Т., як було оголошено, а в салі „Бесіди", Рутовського, 22. І. пов.

ПОДЯКА.

Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках у Львові складає отсим щиру подяку Вп. Паням і Панам, що зволили ласкаво своїми високоартистичними продукціями, звеличити безінтересовно наш вечір 6 лютого н. р. А саме дякуємо Вп. Паням: Оп. співачці Др. Іванні Лозинській-Гинилевичевій, Ірені Ґурґулівній, Др. Юліянові Зацеві, хорові Тов. „Сурма" під проводом п. дир. Івана Охримовича. Др. проф. Несторові Ніжанковському, Мр. Іванові Зацеві і Вп. п. проф. П. Зимакові за провід танцями.

Зокрема дякує комітет усім, що зволили ласкаво зложити свої жертви на буфет і Вп. Гостям, що своєю численною участю причинилися до збільшення доходу, який буде розділений між найбіднішими вдови і сироти по священиках.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 38-24 1006 9—30

ЕМЕРИТОВІ, аматорові саду, шовковиків і пасіки дам помешкання і паливо. Гарасовський, **Любачів.** 1090 2—3

5 КІМНАТ з кухнею в центрі міста (околиця готелю Жоржа) негайно до винайму. — Відомість: Магазин жіночої конфекції м. Посамент, Львів, Академічна 2 (Готель Жоржа). 1076 2—2

ФАРМА РОДАИЛЕНДІВ (Карманинів), Котецької, Майдан, почта **Bednarów**, поручає виляґові яйця, одноденні курята й 3—4 місячні курочки. — Приймає яйця до виляґу. При запитах додати марку. 1101 1—?

УНЕВАЖНЮЮ вкрадені мені уповноваження на інкасо і право приймати передплату й оголошення до часописів: „Діло", „Неділя", „Свобода" і „Жорна", Ярослав **Хомяк**, Львів, Филипівка 6.

МАШИНА до писання українська „Мерцедес" оказійно. Генрик Меллер, Львів, пл. Смольки 1. 1099 1—1

КУПЛЮ реальність готівкою, в місцевості зі стацією і почтою. Опис з ціною під „Заточенець" до Адміністрації. 1097 1—1

КІМНАТИ соняшної без меблів шукаю. Адм. „Діла" під „М. Н." 1100 1—1

„Б. НОТАР. оборонець у карних справах, літ 58, ретельна сила, шукає заняття в нотаріяті, адвокатурі, фінанс., торг. і асекур. установах або ін. Адреса: А. Яремкевич Перемишль, Коперника ч. 7. 1098 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10.